

ASIA Poikkeaminen luonnonsuojelulain (9/2023) 70 §:n mukaisista rauhoitus-säännöksistä lepakoiden osalta

VIREILLETULO 15.5.2024

HAKIJA Luonnontieteellinen keskusmuseo
PL 17
00014 Helsingin yliopisto

YHTEYSHENKILÖT

ASIAN AIEMPI KÄSITTELY

Etelä-Savon ELY-keskus on myöntänyt hakijalle 24.4.2020 ja 10.6.2021 luvan pyydystä luonnonsuojelulain (1096/1996) 39 §:n 1 momentin 1 kohdan kiellosta poiketen, sen piiriin kuuluvia lepakoita rengastusta, ulostenäytteen-, siipinäytteen-, karvanäytteen- ja verinäytteenottoa varten Etelä-Savon elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella ja 1.6.2022 luvan käyttää poikkeuslupaa myös lepakoiden lisääntymisaikana välillä 15.6.–15.7. Tutkimuksessa lepakoita voidaan pyydystä suoraan päiväpiiloistaan tai niiden saalistusalueilla verkoilla tai harppupyydyksellä. Tietojen saaminen myös lisääntymisajalta on tutkimuksen kannalta oleellista, sillä lepakot pitävät päiväpiiloja rakennuksissa juuri kesäaikaan, jolloin lepakoiden patogeenisia mikrobeja saattaa välittyä ihmisiin ulkoloisten tai ulosteiden välityksellä. Samassa hakemuksessa Luonnontieteellinen keskusmuseo on hakenut lupahakemuksessa luetelluille henkilöille luonnonsuojelulain 49 §:n 4 momentin mukaista lupaa lepakoista otettujen näytteiden hallussapitoon.

Luvan tarve on liittynyt seuraaviin hankkeisiin: Suomen akatemian rahoittamaan ”Diseases on wings”- tutkimukseen, joka pyrkii selvittämään lepakoiden mahdollisesti levittämiä patogeeneja, <https://www.aka.fi/clihe>, sekä Koneen säätön ja Nesslingin säätön rahoittamiin väitöskirjan kappaleisiin ” Pohjanlepakon (*Eptesicus nilssonii*) geneettinen monimuotoisuus sekä adaptaatio eri ilmasto-olosuhteisiin”.

Merkinnässä noudatetaan ohjeita, jotka ympäristöministeriö pyysi museota laatimaan EUROBATS-sopimuksen resoluution mukaisesti. Ohjetta on päivitetty maaliskuussa 2022. Rengastuksessa käytetään ainoastaan museon tuottamia merkkejä. Pyydystetyt lepakot päästetään vapaiksi välittömästi merkinnän ja näytteenoton jälkeen. Rengastuksista raportoidaan Luonnontieteellisen keskusmuseon Rengastustoimistoon.

Lupa on anottu ajalle 1.5.2020 - 31.12.2024. Lepakoiden pyydystys ja merkintä sekä näytteenotto on haluttu aloittaa heti päätöksen tultua mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

HAKEMUS

Hakija on 15.5.2024 päivättyllä hakemuksella pyytänyt lisäämään luvanhal-tijoiksi seuraavat henkilöt:

28.6.2024

ESAELY/283/2020

-
-
-

Tarve luvulle liittyä BatLab Finland -tutkimusryhmässä tehtäviin väitöskirjatoihin, joiden tutkimussuunnitelmat ovat hakemuksen liitteinä. Kaikille lupaan liitettävillä on runsaasti kokemusta lepakoiden käsittelystä.

Tutkimuksia varten lepakoita pyydystettäisiin suoraan päiväpiiloistaan tai saalistusalueiltaan verkoilla tai harppupyöyksellä. Lepakoilta otettaisiin tarvittaessa sylki-, karva-, uloste- ja kudospäytteitä virus- ja/tai geneettisiä tutkimuksia varten. Hakijan mukaan näihin näytteenottoihin ei tarvita koe-eläinlupaa.

Merkinnässä noudatettaisiin lepakoiden pyydystystä ja merkintää koskevia ohjeita, jotka Ympäristöministeriö pyysi museota laatimaan EUROBATS-sopimuksen Resoluution 4.9 mukaisesti. Ohjeet on päivitetty 2022 vastaamaan nykytietämystä ja ne on toimitettu kaikkiin ELY-keskuksiin.

Rengastuksessa käytettäisiin ainoastaan museon tuottamia merkkejä. Pyydystetyt lepakot päästettäisiin vapaiksi välittömästi merkinnän jälkeen. Rengastuksista raportoitaisiin Luonnontieteellisen keskusmuseon Rengastustoimistoon.

Museon käsityksen mukaan tutkimukset eivät hankesuunnitelmien mukaisesti toteutettuina vaaranna lepakoiden suotuisaa suojelun tasoa, eikä käytössä ole muuta tyydyttävää ratkaisua vastaavan tiedon saamiseksi. Tutkimukset tuottavat lepakosta uutta tietoa, joka osaltaan auttaa lepakoiden suojelussa.

Lupaa anotaan ajalle 27.5.2024 - 31.12.2024.

ETELÄ-SAVON ELY-KESKUKSEN RATKAISU JA PERUSTELUT

Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus myöntää luonnonsuojelulain (9/2023) 83 §:n nojalla luvan luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainittujen lepakoiden pyydystämiseen, rengastukseen ja näytteenottoon.

Lupa myönnetään hakemuksen mukaisesti seuraavin ehdoin:

1. Lupaa käytettäessä on noudatettava luonnontieteellisen keskusmuseon ohjeita (Ohjeistus lepakoiden kiinnittämiseen, rengastukseen ja muuhun merkintään, uudistettu versio 2022, EUROBATS-sopimus, Resoluutio 4.9)

2. Lupaa saavat käyttää

3. Näytteiden ottoa saa tehdä vain koe-eläinluvan omaava henkilö.

28.6.2024

Lepakoiden käsittelyssä on noudatettava lakia eläinten hyvinvoinnista (693/2023) ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä.

4. Pyydystetyt yksilöt vapautetaan välittömästi käsittelyn jälkeen pyydystyspaikalle. Lepakoille ei saa aiheuttaa tarpeetonta vahinkoa eikä menehtymisvaaraa. Horrostaavia lepakoita ei saa pyydystää.

5. Lupa on voimassa Etelä-Savon ELY-keskuksen toimialueella 31.12.2024 saakka.

6. Luonnonsuojelualueilla toimittaessa tulee lisäksi noudattaa niistä annettuja määräyksiä ja tarvittaessa hakea erillinen lupa ko. alueiden rauhoitusmääräyksistä poikkeamiseen.

7. Hakija vastaa tarvittavasta yhteydenpidosta maanomistajiin.

8. Hakijan tulee toimittaa vuosittain raportti luvan käytöstä vuoden loppuun mennessä Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Raportissa tulee ilmetä pyydystettyjen lepakoiden lajikohtaiset yksilömäärät, pyyntipaikat ja merkinnät.

9. Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi peruuttaa osittain tai kokonaan tämän luvan, mikäli hakija ei noudata luvan ehtoja tai harjoittaa toimintaa, jota tämä lupa ei kata.

10. Luvan mukaista toimintaa harjoitettaessa lupapäätös tai sen jäljennös on pidettävä mukana ja näytettävä vaadittaessa.

11. Tämä lupa ei koske lepakoista otettavien näytteiden hallussapitoa ja kuljetusta.

Perustelut

Lepakot ovat luonnonsuojelulain 69 §:n nojalla rauhoitettuja eläinlajeja ja luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeja. Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan on kiellettyä mm. rauhoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden pyydystäminen, haltuun ottaminen, tahallinen vahingoittaminen ja tahallinen häiritseminen. Luonnonsuojelulain 87 §:n mukaan luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvan yksilön, sen osan tai johdannaisen hallussapito on kielletty.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaisesti Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää luvan poiketa lain 70 §:n kielloista, mikäli siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisain suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. EU:n luontodirektiivin liitteen IV a mainittujen tiukkaa suojelua edellyttävien lajien osalta rauhoitusta koskevan poikkeamisen edellytyksenä on lisäksi, ettei sille ole muuta tyydyttävää ratkaisua, ja että poikkeus on tarpeen jostakin seuraavista syistä:

1) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi tai luontotyyppien säilyttämiseksi;

28.6.2024

- 2) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, jotka koskevat viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta tai vesistöjä taikka muuta omaisuutta;
- 3) kansanterveyttä tai yleistä turvallisuutta koskevista taikka muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle;
- 4) näiden eliölajien tutkimus- ja koulutus-, uudelleensijoittamis- tai uudelleenistuttamistarkoituksessa taikka näiden tarkoitusten kannalta tarvittavien lisääntymistoimenpiteiden vuoksi, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen.

Luonnonsuojelulain 87 §:n kielloista poikkeamisen lupaviranomainen on eräiden luonnonsuojelulain mukaisten tehtävien keskittämiskäytösten myötä Varsinais-Suomen ELY-keskus (Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (1373/2018) 5 § (90/2024)).

Tässä tapauksessa poikkeuslupan myöntämisen perusteina ovat lepakoiden tutkimustarkoitus ja muun tyydyttävän ratkaisun puuttuminen. "Diseases on wings" -tutkimuskokonaisuuteen liittyvässä tutkimuksessa saadaan tietoa lepakoiden mahdollisesti levittämistä taudinaiheuttajista. Taustana on ilmastonmuutoksen vaikutus lajien levinneisyyssalueisiin. Hankkeen tuottaman aineiston ja mallinnuksen avulla saadaan työkalu, joka mahdollistaa eläinperäisten tautien aiheuttamien riskien arvioinnin muuttuvissa ilmasto-olosuhteissa. Toisessa tutkimuksessa on tarkoitus selvittää pohjanlepakoiden geneettistä monimuotoisuutta ja rakennetta eri populaatioissa sekä lajin sopeutumista vallitseviin ympäristöolosuhteisiin. "Host Ecology Determines Shifts in Pathogen Dynamics of Bats in a Changing Climate" ja "Zoonotic risks posed by feces and ectoparasites of synanthropic bats" -tutkimushankkeet tuottavat uutta tietoa lepakoiden patogeeneihin liittyen.

Hakemuksen mukaiset tutkimukset tuottavat uutta tietoa lepakkojen ulkoloisista, lepakoista muuttuvissa ympäristöolosuhteissa ja lepakoiden ekologiasta. Käytettävissä ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua, jolla vastaava tieto saataisiin käyttöön. Luvan mukainen lepakoiden pyydystäminen ei aiheuta haittaa lajien suotuisan suojelutason säilyttämiselle. Siten edellytykset poikkeuslupan myöntämiselle täyttyvät.

Muuta huomioon otettavaa

Euroopan yhteisön liitteen IV lajien kuljetusta ja hallussapitoa koskevat luvat käsittelee Varsinais-Suomen ELY-keskus. Näin ollen luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien näytteiden hallussapitoon ja kuljettamiseen tulee saada erikseen lupa Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (1373/2018) 5 § (90/2024)).

Tämä lupa ei kata lepakoista otettujen näytteiden hallussapitoa tai

28.6.2024

kuljettamista. Tarvittaessa hakijan tulee toimittaa näitä kohtia koskeva lupahakemus Varsinais-Suomen ELY-keskukselle käsiteltäväksi.

Päätöksen voimaantulo

Tutkimustiedon mahdollisimman hyvä ajallinen kattavuus on oleellista tutkimusten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tutkimustuloksilla on tärkeä merkitys yleisen edun kannalta ja tämän vuoksi tutkimus on päästävä tekemään välittömästi. Päätöksen täytäntöönpanoa ei siten voida yleisen edun vuoksi lykätä.

Lain oikeudenkäynnistä hallintoasioista (808/2019) 122 §:n 3 momentin 3 kohdan nojalla Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää edellä mainitun johdosta, että tätä päätöstä on noudatettava mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 69 §, 70 §, 83 §
Euroopan Neuvoston direktiivi luontotyyppien sekä luonnonvaraisten eläimistön ja kasviston suojelusta (92/43/ETY) artikla 16 (1), liite IV (a)
Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023)
Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §
Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §
Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (1373/2018) 5 § (90/2024)
Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskusten maksullisista suoritteista vuonna 2024 (1215/2023)

LISÄTIEDOT

Tietoja tästä päätöksestä antaa tarvittaessa Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa Marika Lax (marika.lax@ely-keskus.fi), puh: + 358 295 024 050.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

ASIAKIRJAN HYVÄKSYMINEEN

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt Luonnonsuojeluasiantuntija Marika Lax ja ratkaissut Ryhmäpäällikkö Lauri Puhakainen.

LIITE

Valitusosoitus

SUORITEMAKSU

Luonnonsuojelua edistäviin tutkimuksiin myönnettävät poikkeukset ja luvat ovat maksuttomia.

Jakelu

Hakijalle (sähköisesti)

Tiedoksi

Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus

28.6.2024

ESAELY/283/2020

Suomen luonnonsuojeluliitto Etelä-Savo ry

Tämä asiakirja ESAELY/283/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAELY/283/2020 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Lax Marika 28.06.2024 09:46

Ratkaisija Puhakainen Lauri 28.06.2024 09:56

28.6.2024

Valitusosoitus

Tähän päätökseen saa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) mukaisesti hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa 270 euron suuruinen oikeudenkäyntimaksu. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) säädetään erikseen niistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Tuomioistuinmaksulaki: <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151455>

Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) nojalla annettu oikeusministeriön asetus (1122/2021) maksujen tarkistuksesta on tullut voimaan 1.1.2022. Ajantasainen tieto oikeudenkäyntimaksuista löytyy täältä: <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/fi/index/asiointijulkisuus/maksut/oikeudenkayntimaksuuhallinto-oikeudessa.html>.

Valitusaika Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Ajan laskeminen alkaa tiedoksisaantipäivää seuraavasta päivästä. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavaan arkipäivään. Valitusaika päättyy 5.8.2024.

Jos päätös on annettu tiedoksi sähköisenä viestinä, sen katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Jos päätös on postitettu tavallisena kirjeenä, sen katsotaan tulleen tiedoksi seitsemäntenä päivänä postituspäivästä, jollei muuta näytetä. Viranomaisen katsotaan kuitenkin saaneen tiedon kirjeen saapumispäivänä. Jos tiedoksianto toimitetaan todisteellisesti saantitodistusta tai tiedoksiantotodistusta vastaan taikka haastetiedoksiantona, käy tiedoksianto aika ilmi saantitodistuksesta tai muusta kirjallisesta todistuksesta. Jos päätös on annettu tiedoksi todisteellisena sähköisenä tiedoksiantona, kuten viranomaisen sähköisestä järjestelmästä, päätös katsotaan annetun tiedoksi, kun se on noudettu viranomaisen osoittamasta järjestelmästä. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä. Jos tiedoksianto toimitetaan yleistiedoksiantona, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä yleistiedoksiannon julkaisemisajankohdasta.

Sisältö Valituskirjelmässä, joka osoitetaan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Liitteet Valituskirjelmään on liitettävä

- valituksenalainen päätös valitusosoituksineen alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- tiedoksisaantitodistus tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- mahdolliset asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi
- asiamiehen valtakirja, mikäli asiamiehenä toimii muu kuin asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja

28.6.2024

Toimittaminen

Valitus tehdään kirjallisesti. Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa:

Itä-Suomen hallinto-oikeus

Käyntiosoite Minna Canthin katu 64

Postiosoite PL 1744

70101 Kuopio

Vaihde 029 56 42500

ita-suomi.hao@oikeus.fi

Valituskirjelmän voi toimittaa henkilökohtaisesti tai asiamiehen tai lähetin välityksellä taikka lähettäjän omalla vastuulla postitse tai sähköisesti. Valituskirjelmän tulee olla valitusviranomaisella viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/>.